

Regeringen
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se
li.dl@regeringskansliet.se.

Yttrande gällande åtgärder för att säkerställa veterinär beredskap under jourtid (Ds 2025:27)

Ert dnr LI2025/01648

Sammanfattning

Länsstyrelsen tillstyrker de delar där myndighetens bedömningar överensstämmer med utredningens slutsatser. Förslaget innehåller flera viktiga åtgärder som kan bidra till en mer hållbar och fungerande veterinär beredskap under jourtid. Samtidigt vill länsstyrelsen lyfta vissa aspekter som behöver förtydligas eller utvecklas ytterligare för att säkerställa att systemet blir långsiktigt robust, rättssäkert och anpassat till regionala förutsättningar. Länsstyrelsen framhåller särskilt behovet av tydliga definitioner av veterinärens uppdrag i beredskap, en ändamålsenlig geografisk indelning och en ersättningsmodell som följer kostnadsutvecklingen och därmed förblir attraktiv för veterinärer att delta i.

3.6.2 Veterinärområden

I arbetet med att ta fram vägledning och eventuella föreskrifter till förordningen (2025:683) om statens ansvar för veterinär verksamhet har Jordbruksverket uppgett att ett veterinärområde sannolikt kommer att motsvara ett län.

Länsstyrelsen vill understryka att valet av geografisk indelning är en av de mest avgörande faktorerna för om systemet kommer att fungera i praktiken. Om veterinärområdena blir för stora riskerar beredskapen att bli både ineffektiv och ojämlig. I flera län är avstånden betydande, och restiderna påverkas dessutom av väder, vägnät och säsongsvariationer. Detta innebär att en enda veterinär i beredskap inte kan garantera att djur i akuta situationer får hjälp inom en djurskyddsmässigt acceptabel tidsram.

Länsstyrelsen vill även framhålla att veterinärmarknaden är dynamisk. Kliniker etableras, läggs ned eller förändrar sin verksamhetsinriktning relativt snabbt. Därför är det nödvändigt att marknadsanalysen görs årligen och inte mer sällan. En för lång analyscykel riskerar att leda till att systemet bygger på inaktuella förutsättningar, vilket i sin tur kan skapa luckor i beredskapen.

6.3.2 Privata veterinärer får ansvar för beredskapen

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att en skyldighet för privata veterinärer att hålla beredskap skulle riskera att förvärra den redan ansträngda situationen. Många privata veterinärer arbetar redan i en pressad arbetsmiljö med hög arbetsbelastning. Ytterligare krav riskerar att leda till att fler lämnar yrket eller avstår från att etablera sig i glesare delar av landet.

Det är också viktigt att beakta att privata aktörer i allt högre grad specialiserar sig, vilket innebär att de inte alltid har kompetens eller utrustning för att hantera akuta fall med lantbruksdjur. Ett krav på generell beredskap skulle därför inte bara vara ineffektivt utan även kunna leda till sämre vård.

6.3.4 Ett lokalt eller regionalt ansvar för beredskapen

Länsstyrelsen vill betona att även om länsstyrelserna har god kännedom om den regionala veterinärstrukturen är myndighetens roll som tillsynsmyndighet oförenlig med att samtidigt vara arbetsgivare eller upphandlare av kliniskt verksamma veterinärer. En sådan rollkonflikt skulle riskera att underminera förtroendet för tillsynen och skapa otydlighet i ansvarsfördelningen.

Vidare är länsstyrelserna inte dimensionerade för att bedriva operativ verksamhet dygnet runt. Att bygga upp en sådan kapacitet skulle kräva betydande resurser och riskerar att leda till stora skillnader mellan länen beroende på ekonomiska och organisatoriska förutsättningar. En nationell lösning är därför mer ändamålsenlig och skapar bättre likvärdighet.

7.2 Omfattningen av det statliga åtagandet

Länsstyrelsen vill framhålla att ett tydligt definierat åtagande är en förutsättning för att systemet ska bli rättssäkert och attraktivt för veterinärer att delta i. Otydlighet kring vad som ingår i beredskapen riskerar att leda till osäkerhet, ojämlig tillämpning och i värsta fall att veterinärer avstår från att delta.

Det är också viktigt att beakta att vissa sällskapsdjur har funktioner som går långt utöver rollen som "sällskapsdjur".

Servicehundar och tjänstehundar är centrala för både människors säkerhet och näringslivets funktion. Att dessa djur inte omfattas av beredskapsåtagandet kan få konsekvenser i områden där alternativ veterinärvård saknas.

Länsstyrelsen vill även lyfta att ett tydligt regelverk minskar risken för att veterinärer hamnar i svåra prioriteringssituationer där de riskerar kritik oavsett vilket beslut de fattar. Detta är viktigt för att skapa en hållbar arbetsmiljö och långsiktigt behålla kompetens i yrket.

7.5.2 Mottagare av beredskapsersättning och villkor för att få ersättningen

Länsstyrelsen vill betona att tydliga villkor är avgörande för att säkerställa att beredskapen håller hög kvalitet och att ersättningen används på ett ändamålsenligt sätt. Otydliga villkor riskerar att leda till tvister, ojämlig tillämpning och minskad vilja att delta i systemet.

En tydlig definition av vad som förväntas av en veterinär i beredskap är också central för att möjliggöra planering av utbildningsinsatser. Detta är särskilt viktigt i en tid då många nytutexaminerade veterinärer saknar erfarenhet av akuta lantbruksdjursärenden. Ett väl definierat uppdrag kan bidra till att stärka kompetensen och därmed kvaliteten i beredskapen.

7.5.3 Beredskapspass och beredskapsersättningens storlek

Länsstyrelsen vill framhålla att ersättningen måste vara tillräckligt attraktiv för att veterinärer ska vilja delta i beredskapssystemet. I dag är konkurrensen om veterinär kompetens hård. Många privata aktörer erbjuder arbetsvillkor som gör det svårt för beredskapstjänst att konkurrera om personal.

Länsstyrelsen anser att ersättningen för att hålla beredskap inte bör fastställas som ett fast belopp i kronor i förordningen, såsom föreslås i utredningen. En sådan modell riskerar att snabbt bli inaktuell eftersom kostnader för personal, drivmedel, fordon, utrustning m.m. kontinuerligt ökar. Om ersättningen inte följer kostnadsutvecklingen finns en betydande risk att systemet tappar sin funktion och att veterinärer avstår från att delta i beredskapen.

Länsstyrelsen bedömer därför att en mer hållbar och långsiktig lösning är att knyta ersättningen till prisbasbeloppet eller inkomstbasbeloppet. Dessa belopp justeras årligen och speglar både inflation och löneutveckling, vilket innebär att ersättningen automatiskt anpassas till de faktiska kostnaderna för att hålla beredskap. En sådan modell minskar behovet av återkommande lagstiftningsändringar och säkerställer att ersättningen behåller sin relevans över tid.

Om regeringen ändå väljer att fastställa ersättningen i kronor bör det samtidigt införas en tydlig reglering om när och hur ersättningen ska revideras. Utan en sådan mekanism riskerar ersättningen att urholkas, vilket i sin tur kan leda till bristande täckning i beredskapssystemet och försämrad djurvelfärd.

7.6 Organisering av beredskapen och administrering av beredskapsersättningen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om en nationell beredskapstjänst och vill särskilt betona vikten av att denna är frikopplad från Distriktsveterinärerna för att säkerställa konkurrensneutralitet. En neutral aktör, såsom utredningens förslag, Jordbruksverket som samordnar beredskapen minskar risken för att privata aktörer upplever systemet som snedvridet, vilket i sin tur kan öka viljan att delta.

Ett nationellt beredskapsnummer är också en viktig service för djurhållare. I dag är det ofta svårt att veta vem som har beredskap, särskilt i områden där privata och offentliga aktörer verkar parallellt. En central funktion som kan hänvisa lantbruksdjur, och eventuellt häst i vissa geografiska områden, till rätt vårdnivå skapar trygghet och effektivitet. Även om sällskapsdjur inte omfattas av den upphandlade beredskapen, annat än i fråga om avlivning av djurskyddsskäl, är det ändå lämpligt att beredskapstjänsten ges i uppdrag att kunna tillhandahålla kontaktuppgifter till närmaste jouröppna smådjursklinik

eller djursjukhus. Detta eftersom ett nationellt beredskapsnummer sannolikt kommer att ta emot samtal även från hållare av sällskapsdjur.

Länsstyrelsen vill även lyfta att en nationell organisering möjliggör bättre uppföljning, statistikinsamling och analys av beredskapens funktion. Detta är avgörande för att systemet ska kunna utvecklas och anpassas över tid.

Övriga allmänna synpunkter

Länsstyrelsen vill betona att den geografiska analysen i utredningen inte fullt ut speglar de stora variationer som finns mellan olika delar av landet. I många områden saknas dygnetruntöppna djursjukhus för sällskapsdjur, vilket innebär att djurhållare riskerar att stå utan vård om beredskapen inte kan ge vägledning eller hänvisning.

Konsekvensanalysen saknar också en fördjupad bedömning av vad försämrad tillgång till vård för sällskapsdjur innebär. Detta är särskilt viktigt eftersom sällskapsdjur i många fall har stor betydelse för människors psykiska och fysiska hälsa, och för vissa näringar.

Konsekvenser för en hållbar utveckling i länet

En stärkt och tydligt organiserad veterinär beredskap bidrar till en mer hållbar utveckling i Kronobergs län genom att säkerställa god djurvälstånd, trygghet för lantbruket och stabila förutsättningar för livsmedelsproduktionen. En fungerande beredskap minskar även risken för smittspridning och akuta djurvälståndproblem, vilket i sin tur stärker länets motståndskraft och långsiktiga hållbarhet.

Miljömässiga konsekvenser

En väl fungerande veterinär beredskap bidrar även till positiva miljömässiga konsekvenser i länet. Snabb tillgång till veterinär kompetens minskar risken för smittspridning och sjukdomsutbrott som kan påverka både djurhållning och omgivande ekosystem. Effektiv hantering av akuta djurhålsoproblem kan också förebygga onödiga transporter och minska miljöpåverkan från avlivningar, kadaverhantering och produktionsbortfall.

Ekonomiska konsekvenser

En stärkt veterinär beredskap kan ge positiva ekonomiska konsekvenser för länet genom att bidra till stabila förutsättningar för lantbruket och därmed för den regionala livsmedelsproduktionen. Snabb tillgång till veterinär kompetens minskar risken för produktionsbortfall, smittspridning och kostsamma djurvälståndproblem. En tydlig och fungerande beredskapsorganisation kan också minska samhällskostnader kopplade till akuta insatser, samtidigt som den stärker näringens långsiktiga konkurrenskraft och robusthet.

Konsekvenser för social hållbarhet

En fungerande veterinär beredskap bidrar till social hållbarhet i länet genom att skapa trygghet för djurhållare, lantbrukare och allmänheten. När akuta djurhälsoproblem kan hanteras snabbt minskar stress och oro hos både djurägare och yrkesverksamma, vilket stärker det sociala välbefinnandet i länet. En stabil beredskap stödjer dessutom landsbygdens livskraft och bidrar till att människor kan bo och verka i hela länet under trygga och förutsägbara villkor.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Arnholm med enhetschef / länsveterinär Fredrik Holm som föredragande. I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschef / landsbygdsdirektör Stefan Carlsson och länsveterinär Ulrika Lind medverkat.